

M. Saim UYSAL

Ekonomik güven için hukuk ve adalet

17.5.2019

Geçen hafta yoğun bir ekonomik gündem söz konusuydu. Kambiyo gider vergisi ile başlayan Merkez Bankası ihtiyaç akçesi ve rezervleri tartışmaları ile devam eden haftada işsizlik, cari açık ve bütçe istatistikleri de açıklandı.

Kambiyo Gider Vergisi

2008 yılında uygulamadan kaldırılan Kambiyo Gider Vergisi tekrar yürürlüğe sokuldu. Genel olarak döviz alımlarında bazı istisnalar hariç binde bir oranında gider vergisi alınacak. Öncelikle söylemeliyiz ki sermaye hareketlerinin serbest olduğu bir ortamda bu tür hareketlere vergi koymak faydadan çok zarar getirmektedir. Zira, işlemler ya kayıtdışına çıkmakta ya da yurtdışına kaymaktadır. Bütçeye tahmini olarak 3 milyar TL civarında olumlu bir yansıması ve döviz talebi azalması bekleniyor.

İhtiyat Akçesi tartışması

Merkez Bankası bilançosundaki 47 milyar TL'lik ihtiyat akçesinin 40 milyarlık kısmının bütçeye aktarılacağı dış kaynaklarda yazılıp çizilmeye başlandı. Merkez Bankasından veya ekonomi yetkililerden böyle bir açıklama olmaması iletişim eksikliği ve şeffaflık eleştirilerini beraberinde getiriyor. Merkez Bankası Eski Başkanı Sayın Durmuş Yılmaz, bunun piyasalara çok kötü bir sinyal olduğunu, bu tutarın 23 Haziran seçimlerinde harcanacağını, bu harcama artışının da enflasyon ve faizleri daha da yükselteceği değerlendirilmesinde bulundu.

Gerçekten yaşadığımız kriz ortamında piyasaları ürküten bu kararların alınmasının hiçbir rasyonalitesi yok. Bozulmuş olan beklenti ve fiyatlamalar daha da kötüleşeceği gibi Merkez Bankasının bilanço prestijini de olumsuz etkileyecek.

Cari açık, işsizlik ve bütçe sonuçları:

2019 Mart ayına ait cari açığımız 590 milyar dolara düştü. Yıllıklandırılmış cari açık 12.8 milyar dolar ve GSYH ya oranı da %1,4 seviyesine geriledi. Olumlu gibi görünen bu gelişme aslında radikal bir olumsuzluk sonucu olmaktadır. İç talep çökmüş ihracat artış hızı azalmış,

ithalat yaklaşık %20 oranında düşmüş ve %2-2,5 civarında daralan bir ekonomik yapıdan kaynaklandığı için bu sonuca sevinemiyoruz. Unutmayalım ki en son gelişme Mart ayı itibariyle rezervlerimizdeki azalma 5,73 milyar dolar. Yerleşikler 10 Mayıs haftasında 2 milyar dolar daha satın aldılar. 5 milyar dolar civarında da efektif ve mevduat çıkışı söz konusu.

2019 Nisan ayına ait bütçe sonuçları ise alarm zillerini çaldırmalı. İlk dört aydaki bütçe açığı 54,5 milyar TL, yıllık bazdaki açık ise 104 milyar TL oldu. Faiz dışı harcama artışı %27 iken vergi geliri artışı sadece %6,4 te kaldı. Ekonomik daralmanın devam ettiği ortamda vergi gelirlerinin artmayacağını düşünecek olursak bu açığın enflasyon ve faizler daha da yükselteceği gerçeğini görürüz.

TÜİK 2019 şubat ayı işsizlik rakamlarını açıkladı. %14,7 ile ocak ayı istatistiğinin aynısı gerçekleşti. Dar anlamda işsiz sayısı 4.730.000, geniş anlamda işsiz sayısı ise 7,7 milyon oldu. Son bir yılda 811,000 kişinin işten çıkmış olması, mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranının %13 e yükselmesi ve kayıtdışı çalışma oranını %33.5 olmasının yanında her dört gencimizden birisinin işsiz olması son derece çarpıcı rakamlar.

Görülüyor ki gerek işsizlik gerekse bütçe ve cari açık sonuçları son derece olumsuz rakamlar. Böyle bir ortamda Merkez Bankası ihtiyatları ile rezerv tartışmaları beklenti ve fiyatlamaları daha da bozarak faiz ve enflasyonun yükselmesine neden oluyor. Kamuoyu ekonomik karar mercilerinden piyasaları tatmin edici geniş kapsamları, güvenilir bir "ekonomik plan" bekliyor. Böyle bir planın başarı şansı da. Öncelikle "güven ve istikrar"ı tesis ederek makro ekonomik dengeleri yeniden oluşturmaktan geçiyor. Güven ve istikrar için de hukuk ve adalet gerekli.

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Sn. Tuncay Özilhan'ın ekonominin düzelmesi konusundaki belirlemeleri işleyen son konuşmasından bir pasajla yazımızı bitirelim.

"Rezervler eriyor, halkın alım gücü azalıyor. Türk vatandaşları Türk Lirasından kaçıyor. Türkiye küresel rekabette kan kaybediyor. Enflasyonda 121. sıradayız. Yargının bağımsızlığında 111, yargıda hak aramada 109., basın özgürlüğünde 129. sıradayız. Bu nedenle ekonominin düzelmesi için hukuk ve adalet sisteminin düzelmesi gerekiyor. Biz bu nedenle ekonomi derken demokrasi, yargı bağımsızlığı ve insan hakları demeye devam edeceğiz."